

ประโยค ป.ธ. ๙
แต่งไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๑๒

160

พิริวราชภิเษกสำคัญ เพราะเป็นการรับรองผู้ที่ครองบ้านครองเมือง ซึ่งเรา
มอบกายถวายชีวิตไว้ ฟังสังเกตได้ว่า ทุก ๆ ชาติ ในโลกในสมัยที่พระเจ้าแผ่นดินมีอำนาจ
ปกครองบ้านเมืองนั้น ต่างก็มีระเบียบรับรองผู้ที่จะเป็นผู้นำในตำแหน่งสูงสุดกันด้วยกันไป
ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยา (หรือแม้สุโขทัย) ใต้นิยมมีราชภิเษกกันอยู่แล้ว
ไทยเราในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์จึงได้ทำตาม ปราภฏความในพระราชพงศาวดาร รัชกาลที่ ๑
ของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ว่า พระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใหม่ ทรงตั้งกรรมการให้พิจารณา
ขนบธรรมเนียมสำหรับงานนี้ มีเจ้าพระยาเพชรพิชัยซึ่งเคยเป็นข้าราชการในกรุงศรีอยุธยา
เป็นประธาน สอบสวนหาหลักฐานมาประกอบรูปพระราชพิธีนั้น แต่ในบางทีในชั้นต้น
ถือกันว่า พิริวราชภิเษกเป็นพิธีพราหมณ์จึงได้จำกัดงานอยู่แต่ในพิธีของพราหมณ์ ต่อมาใน
ภายหลังจึงได้เพิ่มพิธีมณฑลทางพุทธศาสนาเข้าไปอีก และแม้ในการมอบราชสมบัติถวาย
ซึ่งแต่เดิมเป็นงานของพราหมณ์แต่ลำพังนั้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า ก็ทรงเพิ่มลักษณะ
ลงอย่างที่เป็นทางของพุทธศาสนาเข้าไป เพื่อให้สมกับที่เราถือพุทธศาสนา ตามที่มี
หลักฐานมาใน รัชกาลที่ ๑ ได้มีการสวดทำนมนต์ก่อนแล้วสรงน้ำพระพุทธรูป และ
น้ำมนต์พราหมณ์ แล้วทรงเครื่องขัตติยราชวรารมณชั้นประทับนั่งบนตั่งไม้มะเคือ ซึ่งปู
ผ้าขาวโรยแป้ง วางหม้อค้ำ ทรงรับน้ำอภิเษก และคำอัญเชิญในนามของประชาราษฎร จาก
พราหมณ์แปดทิศ บนพระที่นั่งแล้วเสด็จไปประทับบนพระที่นั่งภัทรบิฐ ซึ่งลาคด้วยผ้าขาว
โรยแป้ง วางหม้อค้ำคัจฉกัน และมีแผ่นทองเขียนรูปราชสีห์วางทับไว้ด้วยตามไสยศาสตร์
ในที่นี้ ทรงรับอภิเษกจากพราหมณ์ผู้ถวายน้ำพระมหาสังข์ และเครื่องราชูปโภค มีพระราช
คำรับสนองญาติให้สมณชีพราหมณ์ และอาณาประชาราษฎร มีสิทธิถือเอาซึ่งเครื่องอุปโภค
บริโภคในแผ่นดิน สุกแต่จะปรารธนาตามที่ชอบ ซึ่งไม่มีเจ้าของหวงแหน พระมหाराชครู
รับพระบรมราชโองการเป็นประดมบรมราชวาทา จากนั้น พระมหากษัตริย์เปลี่ยนเครื่องทรง
เสด็จออกเยี่ยมพระนคร เพื่อให้ประชาชนได้เฝ้าทั่วกัน ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงกับ ๑๕ นาที.

ประโยค ป.ธ. ๙
ตัวอย่างแต่งไทยเป็นมคธ

๑๖๑

ชกตียมทุธาภิเสกมุงคสมิทํ นาม ทยยรรจวาสีหิ อภิมณฺณิกพุทฺ ๖
 อิมินาว หิ ทยฺยิกเชฏฺจกตฺส ราชาริปทิกาวโ เทหิ อกฺกโน ภายมฺจ
 ชีวติกมฺจ ททหนฺเทหิ สมฺปฏิจฺฉนิกพุโ โหติ ๖ สลฺลชฺชิตพุทฺ เจกฺกต อิศ
 รฎฺจานํ ราชาริปทเยยกาเล สพุเพสฺสเยว สกรฎฺจเสฏฺ ราชาริปทิกาวสฺส
 สมฺปฏิจฺฉนปฺปเวณฺนิ อโหสฺสิติ ๖ นิสฺสํสยํ โช จ ปน ปุพฺเพ ทยยรรจวสฺส
 อโยณฺนียรชธานีกาเล (สฺสฺสโยทยราชธานีกาเล วาปี) สพุเพ มณฺณิกพุทฺภาเว
 ชกตียมทุธาภิเสกมุงคํ อภิลกฺขีสุ ๖ ทสฺมา อิมสฺมึ รตนโกสินฺทรชธานีกาเล
 ทยฺยิกชนา ปรมฺปวาย อนุจรีสุ ๖ วุคฺคณฺเฑทํ เจ้าพระยาทิพากรวงค์ อิติ
 ทยฺยภาสาย ลทฺธนาเมน มหามทฺเตน ราชวํสวาทารปฺปรณฺสส จกฺกิวํสิกปจฺม-
 มหาราชกาลปฺปริจฺเจเท นวกมหาราชา จ โย เจ้าพระยาเพชรพิชัย อิติ
 ทยฺยภาสาย ลทฺธนาโม มหามทฺโต อโยณฺนินฺคเร ราชปฺริสฎฺทปฺพุโ ทปฺปมุเช
 อมฺจเจ วิจารณาริการเก จเปควา ปุพฺพหิจฺฉนฺณํ สทาปเทสฺส ธรรมนินฺนํ
 อูปปริกฺษาเปควา เอกรหิ ชกตียมทุธาภิเสกมุงคตฺนฺติ ปโยชาเปสฺสิติ ๖
 อาทิกโต ปฏฺจาย ปน โปราณา พุราหฺมณฺเณอฺยมิทฺนฺติ คณฺนฺทฺนฺติ
 มณฺเณ ๖ ทสฺมา พุราหฺมณฺภาเคเยว อิมํ สชฺชิสฺสุ ๖ อถ ปจฺฉา อิมสฺมึ
 พุทฺธสาสนปฺริยาปฺนฺนํ มุงคํ วทฺฑเมสฺสุ ๖ ปฺริมสฺสมฺมฺจ เกวล์ พุราหฺมณฺณํ
 กรณฺเญยฺกเต รชชสมฺปทาเนปี จกฺกิวํสิกจกฺกตฺมหาราชา พุทฺธสาสนคทิกิ กิจฺฉ
 มุงคสลฺลชฺฉนฺณํ วทฺฑเมสฺสิ ทยยรรจวาสีหิ พุทฺธมามกภาเว สเมทฺ ๖
 สทาปเทสาคมโต ททหนฺกโมยํ ทฎฺจพฺพุโ ๖

จกัฏฐิกปจมมหาราชกาเล หิ มหารราชา ทาว ภิกขุสงฺฆเณ
 พุทฺธมนุโศทกั กาคุ ปริกฺกั ภาณาเปกฺวา สพุราหุณฺณเณโศทกเณ เณ
 อาสิมฺจิกฺวา ชตฺตยวราภรณาลงฺกาเรหิ อลงฺกโรนโต ปญฺญกฺโตทาทวฺกฺเต
 โอยฺริทปฺปฺเจ อุปริ จปฺปิตฺกฺเส อุทฺมฺพรมลฺกมเย ปิจเก นิสฺสีกฺวา ราชมฺนุทฺริ
 อฏฺจสฺส ทิสสฺส พุราหุณฺเนหิ อภิสฺสิมฺจโนทกั สห รฏฺจวาสิณฺนี อภิมฺนุทฺนกฺตาย
 ปฏฺิกฺกฺเหทฺวา ตโต กนฺนฺทฺวา ตตา อกฺกฺตฺริทฺตฺตฺรเณ เจว อาตพฺพณเวทฺนียเณ
 อุปริ จปฺปิตฺสฺหรูปฺจิกฺกฺสฺวณฺณเปฏฺเญ จ ภทฺรปฺปฺเจ นาม นิสฺสิทฺนฏฺจานเณ
 นิสฺสีกฺวา เอกฺกฺต ททฺมานสฺส พุราหุณฺณสฺส ทกฺกฺโต มงฺกฺลสงฺโฆทกฺสฺส สห
 ราชูปโกเกหิ ปฏฺิกฺกฺกฺเหเนเน สมฺปทฺตฺกฺกฺกฺเสโก หุทฺวา พระมหาราชกรฺ อิติ
 ทยฺยภาสาย ลทฺธนามสฺส เชฏฺจพุราหุณฺณสฺส อุนฺชานามิ มหาราชกรฺ
 สมณพุราหุณฺณเณเจว รฏฺจวาสิณฺณยฺจ ยํ ยํ ปรีโกชนียํ วา อุปโกชนียํ
 วา อิมฺสฺมึ ทยฺयरฏฺเจ อุปฺปฺนฺนํ โหติ อปรปรีกฺกฺกฺกฺกํ ทํ ทํ ฐมฺมตฺทฺธ
 ยติจฺจิตฺวํ กฺเหทฺนฺนฺติ ปจฺมวจฺนํ กฺเตสิ ๖ ตโต ปรี อปราลงฺการปฺปฏฺิ-
 มณฺฑาทิตฺ ฬลกฺกฺยปฺปรีวฺกฺโต นิกฺกฺกฺกฺกฺกฺวา อุนฺทฺรานกฺเร อุนฺทฺราวฺวฺดิยํ อกฺมาสิ
 สพุเพสฺสยฺเว นกรววาสิณฺนี ทสฺสนํ ชเนทฺนฺนฺติ ๖